

EEN SPORTPRAATJE.

.....

Op een zondagavond in den zomer kwam ik na lange afwezigheid weer eens te Rolduc. Velerlei jeugdherinneringen werden in mij wakker, toen ik het eeuwenoude huis binnentrad, het mooie, in bloemenpracht schitterende carré doorliep, en de groote speelplaats bereikte; zij zag wel eenigszins anders uit dan in mijn jonge jaren, doch de oude groene kastanjeboomen stonden er nog en wierpen hun weldoenden schaduw over den „ijzeren" weg. Eenigszins verwonderd vroeg ik mij af, waar de jongens toch wel waren, toen ik opeens een luid geschreeuw vernam van den kant van het bosquet.

Dat trok mij aan, en ik stond heel gauw op het voetbalveld; ik was toen getuige van een voetbalmatch, waarbij het nogal hartstochtelijk toeging, en waarbij de sympathieën zich hevig en niet altijd harmonisch uitten — Dat was dus de moderne sport, waarmee de Rolduc'sche jeugd van thans zich amuseerde. Vanzelf ben ik toen nagegaan, hoe wij ons 40 jaren geleden hier vermaakten, en veronderstellend dat de leerlingen van thans er belangstelling voor voelen, te weten, hoe hun voorgangers zich amuseerden, schreef ik dit sportpraatje, dat aan de redactie van Rolduc's Jaarboek ter plaatsing wordt aangeboden.

In de eerste plaats hadden wij het beugelspel; het stond toen veel meer in eere dan nu; er waren op de cour zes beugelbanen, twee onder de kastanjeboomen en vier vlak langs de oostfaçade van het huis. —

Beugelen was vooral een Limburgsch spel en de matadors waren dan ook meestal Limburgers. Heel het jaar door, als de banen maar droog waren, werd er gespeeld, en vlogen de zware ballen met luide slagen tegen de houten omheining. Met het feest van den directeur waren er overal nieuwe ballen en paletten en dan hadden de wedstrijden, aangekondigd door tromgeroffel, plaats. Klasgewijze kreeg ieder zijn beurt, terwijl de belangstellenden rondom de banen stonden toe te kijken; de prijzen werden op den tweeden

dag van het directeursfeest plechtig uitgereikt. Op dezen dag vierde de sport hoogtij; wijl dat gebruik ook thans nog bestaat, behoeft ik daarover niet uit te weiden.

Verder waren er op de speelplaats een tweetal schommels; twee pas volant's, twee gymnastiekrekken en bruggen: als de leerlingen van thans over schommels lezen, trekken zij waarschijnlijk minachtend de schouders op en denken terug aan hun kindertijd, toen zij ergens in den tuin van hun ouderlijk huis in een houten schommel voorzichtig werden heen en weer gestooten; de Rolduc'sche schommels, die zich bevonden aan den zuidelijken uithoek van de speelplaats, mochten er zijn. Zij bestonden uit een zwaren ijzeren ketting, dubbel neerhangend van een stevig dwarshout; degenen, die er in bedreven waren vlogen 4 tot 5 meter in de hoogte, hetgeen wel niet zonder gevaar was. Sommigen gingen met twee gelijk in den schommel zitten, maar dat was verboden, en als wij Zondags na de Hoogmis in twee rijen uit de kerk naar de eetzaal trokken, waar Directeur Everts staande op den kathedraal, waar de filosofen onder de maaltijden voorlezen, de overtredingen van het reglement van de vervlogen week afkondigden, hoorden wij ook dikwijls: „ont été à deux dans les escarpolles, deux notes".

De pas volant's bevonden zich onder de kastanjeboomen; het waren twee stevig in den grond bevestigde boomstammen met boven erop een rond draaiende ijzeren schijf met neerhangende kettingen; de kunst bestond daarin, dat men met de hand in een van de handvatten dier kettingen zoo hoog mogelijk rondsprong, of zich liet rondduwen, maar op dit laatste stond straf, uitgedrukt door de strafbepaling: „se sont poussés à pas volant, 2 notes".

Een druk gebruik werd ook vooral zomers gemaakt van de bruggen en van de rekken; ik geef onmiddellijk toe, dat onze praestaties misschien niet op zoo hoog wetenschappelijk peil stonden, omdat wij geen leeraar voor

lichamelijke oefeningen hadden — een gymnastiekzaal hadden wij ook niet — toch waren er verschillende, die het in „tours d'adresse” en „tours de force” ver brachten. De reuzenzwaai b.v. was in onzen tijd heel goed bekend.

Wat veel gedaan werd, was het kaatsspel. De ballen, die daarvoor werden gebruikt waren massief. Wikus Werry, de onlangs overleden schoenmaker van Rolduc, maakte die ballen van dun leer, terwijl hij ze vulde met lappen en haar. Over de heele cour zag men in bepaalde seizoenen de jongens twee aan twee bezig met dat spel. Zij stonden eenige meters van elkaar verwijderd en kaatsten elkaar minuten lang met de palm van de hand die ballen toe, zonder dat zij met den grond in aanraking kwamen.

Dan was er het duivelen, „le jeu au diable”. Gewoonlijk duurde dat spel niet lang, doch wanneer er eenmaal een paar mee begonnen, dan vlogen de duivelen weldra met tientallen te gelijk in de hoogte, en kreeg ook menig een bult op zijn hoofd door de onzachte aanraking met die neervallende blikken voorwerpen. Sommigen waren er zoo bedreven in, dat zij er met tweeën mee kaatsten, zoodat de duivel ronddraaiend werd weggeslingerd van het eene koord, en de andere speler hem op het zijne wist op te vangen.

Nu en dan amuseerden wij ons ook met pinkelen, petje werpen en zelfs — ik zie den minachtenden glimlach reeds op het gelaat van moderne jongens — met tollen; meer gemeenschappelijke spelen d.w.z. waar een grooter getal tegelijk aan meedeed, waren jachtspel, cache-cache, castie en le jeu de bar. Ik behoef daar geen beschrijving van te geven, daar deze spelen nog op verschillende scholen beoefend worden en dus wel voldoende zullen bekend zijn; ik wil wel vermelden, dat castie en baarspel vooral zomers 's avonds groote belangstelling genoten en dat de peripatetici van den z.g. ijzeren weg zich dan langs den weg schaarden om de schermutselingen, het pijlsnelle heen en weer loopen van de spelers, het wegslaan van den bal, het bevrijden van de gevangenen enz. gade te slaan.

Een der meest beoefende takken van sport was evenwel het boogschieten. Op de plaats, waar nu het nieuwe schoolgebouw staat, bevonden zich drie schietbanen, overschaduwde door hooge lindeboomen. Gedurende de langere recreaties trokken de schutters met pijl en boog daarheen om de edele schietkunst te beoefenen. Dan vlogen de pijlen tusschen de planken beschutting naar de papieren schijven met als hoofdmikpunt de witte roos; natuurlijk werd die maar betrekkelijk zelden getroffen; vele schutters kwamen zelfs in het andere uiterste, zij schoten in de planken en moesten daarvoor boete betalen.

Behalve in de schietbaan (het „but”) werd ook geschoten in het bosquet; daar stond een stang met boven een krans van plankjes in den vorm van een vogel erop. Die moesten wij naar beneden schieten met pijlen voorzien van een hoornen stompe punt. Dat was dus vogelschieten.

Bij gelegenheid van het directeursfeest werd „alt” geschoten. Dan bevond zich op de met stroo gevulde wand aan het uiteinde der schietbaan in plaats van de gewone schijf een groot papier ingedeeld in vele vakken. Wie met zijn pijl in een dier vakken terecht kwam, kreeg de belooning of de straf, welke daarin vermeld stond, zoo b.v. een glas bier, een glas wijn, een broodje met ham, een sigaar of iets dergelijks; maar de meesten moesten een of andere straf ondergaan, als waterspringen, in een kuip water gedoopt worden, broodje happen (het broodje droop van de stroop), met groote klompen aan de voeten, met een groote Deutsche brandende pijp in den mond, in een blauwen kiel gestoken en een grooten foliant in de hand, heen en weer loopen, kikkers kruien enz. enz.

Degenen, die boog schoten, waren tevens lid van de Rolducsche Schutterij; in mijn tijd, toen ik het voorrecht had aan die quasi-militaire beweging mee te doen, stond de schutterij onder de leiding van den thans nog in leven zijnden oudsten oudleeraar van Rolduc, den Hoogeerw. Heer H. Reighardt, nu een welverdiende rust genietend te Roermond; hij werd als leider der schutterij opgevolgd door den toenmaligen leeraar Jos. van de Laar, gestorven als pastoor van Nuth,

en bij diens vertrek van Rolduc door den tegenwoordigen parochus van Baarlo, den Z. E. Heer Cl. Baert.

Eenige filosofen waren de aanvoerders; ik herinner mij nog goed de toen al imposante figuur van Dr. Poels, die met zijn machtige stem de bevelen deed klinken over de speelplaats.

Op de speelplaats, in het bosquet en op de toen nog veel rustiger wegen rondom Rolduc werd geoefend, en als het marcheeren in verschillende vormen en het hanteeren van den boog er voldoende in zaten, trok de heele schutterij erop uit. Voorop de harmonie, die met een fikschen marsch er het vuur in wist te brengen. Dan de tamboer-majoor, de vaandel dragers en de tromslagers; de schutters droegen een rood petje en een oranje sjerp: de commandanten waren nog statiger uitgedost en zagen er met hun vervaarlijke sabels min of meer krijgshaftig uit.

Zomers na het souper trok de schutterij, nu eens naar Herzogenrath, dan naar Kerkrade en meestal werden dan voor de woning van een of andere geestelijke of burgerlijke autoriteit de bogen gepresenteerd en verschillende oefeningen uitgevoerd.

Op het directeursfeest had op de speelplaats de groote parade plaats; terwijl de directeur met zijn gasten op het balkon stond, werd er gemarcheerd en gedefileerd, en het hoogtepunt werd bereikt, als carré gevormd werd. Dan richtten de schutters zich rechtstaande, gebogen, geknield, in een vierkant met gevelde wapens naar de verschillende kanten, geschaard rondom de vaandels en de roffelende trommen. Nu en dan rangschikten de schutters zich ook in den vorm van een reusachtige W als huldeblijk aan den directeur, wiens naamfeest (St. Wilhelmus) gevierd werd.

De schutterij is gevallen niet als slachtoffer van meer pacifistische stroomingen, maar als gevolg van andere ideeën omtrent sport, die langzamerhand de Rolducsche muren binnen drongen.

Een of twee jaren was er ook een schermclub onder de leerlingen, maar ook die bleek jammer genoeg niet voldoende levenskracht te bezitten.

In het begin der negentiger jaren kwamen te Rolduc drie Engelsch sprekende jongens uit Port Elisabeth in Zuid-Africa, Lane genaamd. Die jongens waren hier gauw gewend en leerden van hun medeleerlingen spoedig onze taal. Daartegenover deelden zij aan de Nederlandsche jongens hun liefde en belangstelling mee voor de sport.

Zij zijn het, die o.a. het cricketspel hier invoerden, en nog zie ik den oudste met zijn zekeren en stevigen slag de wickets beschermen tegen de harde ballen.

Ik heb geschreven, dat voetbal in mijn tijd te Rolduc niet bekend was. Toch deed dat spel eenige, alhoewel schuchtere pogingen, om hier binnen te dringen. Het waren eveneens een paar Engelsche jongelui, welke daartoe pogingen aanwendden. Een zekere Young bracht een voetbal mee, maar van ovalen vorm en heel wat grooter dan de tegenwoordige ballen. Er werd alleen mee getrapt in de hoogte. Een paar jaar later brachten twee van zijn landgenooten Fattorini uit Bradford en Porri uit Shipton den eigenlijken voetbal mee, maar er was geen veld en zoo geschiedde het spel op de speelplaats zelf, zeer tot nadeel van de vensterruiten en tot ergernis van degenen, die ook op vrijheid van beweging op de speelplaats meenden aanspraak te kunnen maken. Toch handhaafde zich het spel, totdat er op een dag iets verschrikkelijks gebeurde: de latere Directeur Corten woonde op een der kamers aan de oostzijde; eensdaags had hij deftig bezoek uit Brussel; op zijn kamer werd een feestmaal aangericht, de tafel schitterde in rijkdom van tafelgerei, spijzen en dranken. Ondertusschen speelde men beneden zijn open staande raam voetbal, en op een gegeven oogenblik vloog de bal door het venster naar binnen, kwam op de tafel terecht en richtte daar een allerpijnlijkste verwoesting aan.

Toen was het gedaan met voetballen; verschillende jaren gingen voorbij, voordat het spel weer te Rolduc beoefend werd. Toen de ramp op de kamer van Prof. Corten vergeten was, en vooral toen hier te lande de liefde voor het voetbalspel alom toenam, begonnen ook de Rolducsche leerlingen er weer mee, maar weer op de speelplaats.

In het begin van het directoraat van Mgr. Schrijnen te Rolduc kwam er eindelijk een voetbalveld.

Provisor Schepers, bezorgd voor de ingrediënten van het slabbermoes en voor de andere groenten, verzette er zich tegen, dat een gedeelte van den tuin naast het bosquet aan zijn oorspronkelijk doel onttrokken werd, maar de liefde voor de sport zegevierde en op een mooien zomerschen namiddag deed de tegenwoordige Bisschop van Roermond den aftrap bij de opening van het Rolducsche voetbalveld, een gebeurtenis van groot gewicht voor de sport te Rolduc.

Over de wintersport behoef ik weinig mee te deelen: als er ijs was, profiteerden de meesten van het schaatsenrijden op de 3 vijvers, en als de sneeuw de speelplaats bedekte, hadden er gevechten plaats tusschen Limburgers en niet-Limburgers, waarbij de eersten — meen ik — zelden overwonnen werden.

Wat de spelen binnenshuis betreft, geloof

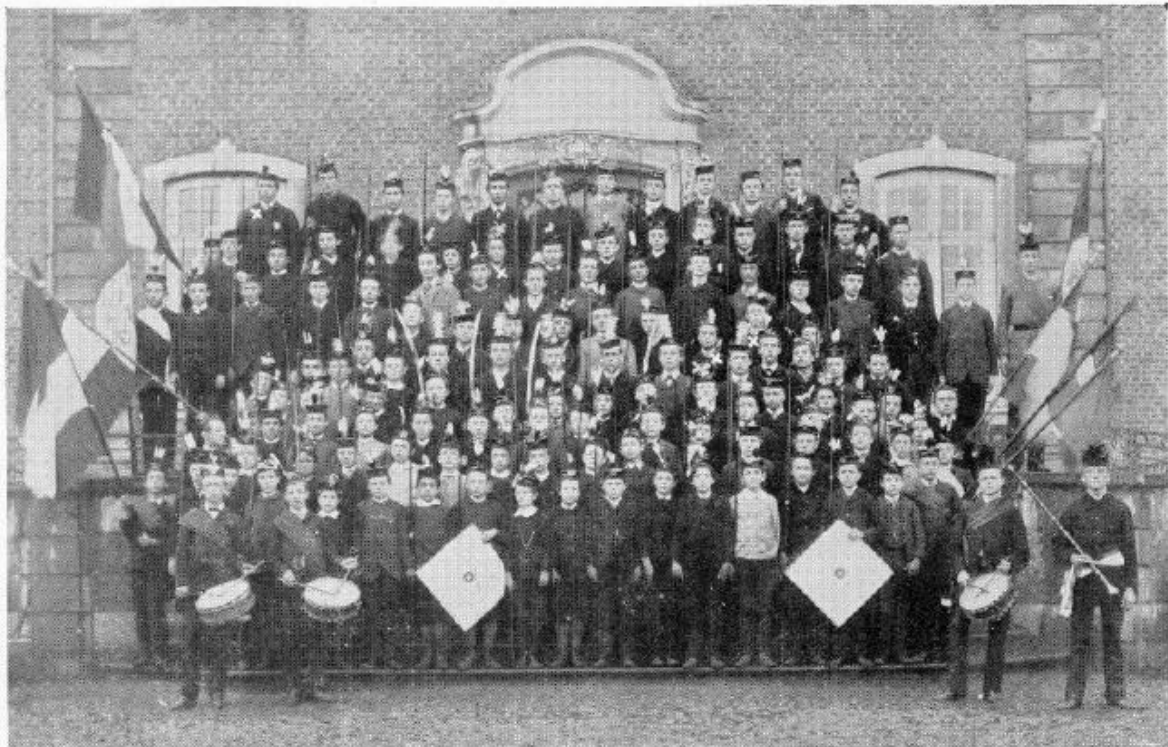
ik, dat daar tegenwoordig heel wat meer werk van gemaakt wordt dan in onzen tijd; kaarten mochten wij maar hoogst zelden, wel biljarten; de biljarten stonden toen in een apart vertrek, n.l. in de tegenwoordige bibliotheek tegenover de eetzaal van Klein Rolduc. — Men deed aan houtzagen, dammen en schaken, maar wij hadden maar één, en nog wel een ongeschikte speelzaal, zoodat de meesten gedwongen waren rond te loopen in de corridors. Schrijver dezes heeft een belangrijk getal parasangen op die wijze te Rolduc afgelegd.

Ziet daar een korte beschrijving van spel en sport in onzen tijd. Wij amuseerden ons op onze manier, en wij denken nog met voldoening daaraan terug.

Laten de Rolducsche jongens van nu doen aan gezonde, karaktervormende ontspannende sport, dan zal het „mens sana in corpore sano” ook bij hen bewaarheid worden.

ROLDUCIEN.

.....

DE SCHUTTERIJ IN DE TACHTIGER JAREN. — Met X zijn gemerkt. van onder af: MGR. J. JANSEN, Aartsbisschop van Utrecht, B. J. BROUWER, Pastoor te Loenersloot, A. JORRITSMAT, neef van Mgr. Janssen. — MGR. DR. H. POELS, Hoofdaalm. te Heerlen.

In jaarboek 29-30 : uit gegeven dat Henri Poels op Rolduc was 1880-1888 en filosoof genoemd wordt en Young 1887-1888 met de eerste voetbal komt , gaat het gedeelte over de periode zonder voetbal over rond 1887; er worden meer namen in genoemd; mbv jubileumboek 1843-1943 is de periode vrij nauwkeurig te bepalen.